

Інститутська молодь у 2011 р.

2011 р. позначився активною науковою діяльністю молодих учених Інституту. Так, у поточному році четверо випускників аспірантури захистили кандидатські дисертації: Ольга Заневич “Перехідні та неперехідні дієслова в пам’ятках української мови XVI – першої половини XVII ст.”, Наталія Багнюк “Середньошрифтове четвероевангеліє: лінгвістичний і палеографічний аналіз”, Оксана Пасіцька “Українське робітництво Львова у 20–30-х роках XX ст.” та Назар Кісь “Греко-католицька церква в суспільно-політичних дискусіях у Галичині на початку XX ст.”. Водночас було опубліковано дві монографії:, Христини Чушак “Немає вільної Польщі без вільної України: Україна та українці у політичній думці польської опозиції (1976–1989)” (Центр дослідження українсько-польських відносин) та Олега Муравського “Західні землі України: шлях до незалежності” (відділ новітньої історії).

У 2011 молоді науковці Інституту здобули кілька національних премій та стипендій. Так, Стипендію Президента України для молодих вчених призначено Олегу Муравському; Премію обласної ради та обласної державної адміністрації отримали м. н. с. відділу української мови Наталія Багнюк та м. н. с. Центру дослідження українсько-польських відносин, к.і.н. Оксана Руда. Також, Оксана Руда була нагороджена грамотою Президії Національної академії наук України за монографію “Українське козацтво в інтерпретації польських істориків кінця XIX – першої третини XX століття”. Продовжувалося стажування інститутської молоді за кордоном: зокрема, Христина Чушак стажується в університеті імені Монаша (Мельбурн, Австралія), а співробітник відділу нової історії України Ігор Косик у Віденському університеті.

У поточному році активно діяла й Рада молодих вчених Інституту. За окреслений період відбулося 7 засідань Ради, було проведено 4 наукових семінари, на яких виступили 8 працівників та аспірантів. Перший науковий семінар “Від колекціонування старожитностей до наукових синтез”, провели

молоді вчені відділу археології. Так, з ґрунтовною доповіддю “Витоки української археології у Галичині: установи – постаті – відкриття” виступила в. о. завідувача “Археологічного музею”, к.і.н. Наталія Булик. Доповідачка зосередила увагу на питаннях зародження та еволюції археологічної науки в українських установах Львова в дослідженні літописних пам’яток Галича, Львова, Звенигорода, та становленні Львова як важливого археологічного осередку в Галичині. Цікаву доповідь представила лаборантка відділу, аспірантка географічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка Олена Томенюк “Коло наукових інтересів професора Юрія Полянського”, в якій розкрила маловідомі сторінки з життя та діяльності вченого. Дослідниця висвітлила наукову та археологічну діяльність Ю. Полянського, підкреслила суспільне значення його опублікованих творів з археології.

Молоді вчені відділу нової історії України виголосили доповіді на релігійну тематику. Наталя Колб у виступі “Греко-католицьке парафіяльне духовенство Галичини в 90-х роках ХІХ ст.: соціальний статус, матеріальне становище, душпастирська і громадсько-політична діяльність” окреслила картину життя й діяльності душпастирів цього періоду. Зокрема вона подала характеристику поділу парафіяльних священиків на категорії, окреслила рівень і джерела їх матеріального забезпечення, висвітлила суть найпекучіших станових проблем верстви. Питання про діяльність і роль греко-католицької церкви в політичному житті Львова порушив у своїй доповіді “Церква і масова політика у Львові на початку ХХ ст.” Назар Кісь. На прикладі масових урочистостей у Львові початку ХХ ст. доповідач відобразив глобальну зміну ставлення до релігії в час масового поширення соціалістичних і націоналістичних ідей на початку ХХ ст.

Заслуговують на увагу, виголошені на науковому семінарі, виступи молодих дослідників відділу української мови. Так, молодший науковий співробітник, к.ф.н. Ірина Черевко представила доповідь “Стильові особливості фразеологізмів української мови ХVІ–ХVІІ ст.”, в якій простежила сферу

вживання різних типів фразеологічних одиниць за стилістичною класифікацією (народнорозмовних, книжних) в офіційно-діловому, конфесійному, художньому, публіцистичному та науковому стилях української мови XVI–XVII ст., з'ясувала причини їхньої стійкості або нестійкості, показала їхню стилістичну функцію. Поважний інтерес викликало повідомлення аспірантки Ірини Романини “Тексти про чуда з Наддністрянщини: структурна специфіка”, яке стосувалося проблем лінгвістики тексту. Предметом аналізу стали композиційно-мовленнєві та смислові засоби організації діалектних текстів. Тема чудес розглянута в контексті мовлення носіїв наддністрянського говору.

Жвавий інтерес викликали виступи молодих вчених відділу новітньої історії Олега Муравського “Особливості суспільно-політичного розвитку західних областей УРСР у період перебудови” та аспіранта Олега Сімківа “Трансформація правозахисного руху в умовах перебудови”. У своєму виступі О. Муравський розкрив діяльність українських громадсько-політичних товариств та національно-культурних об'єднань етнічних меншин західних областей УРСР у період перебудови, висвітлив загальні тенденції державно-церковних відносин, витоки та масштаби міжконфесійних конфліктів, а також механізми протидії партійно-державного апарату розгортанню українських державницьких процесів. Олег Сімків зосередився на висвітленні програмних засад і діяльності громадських правозахисних організацій, спрямованих на активізацію громадськості для боротьби за права людини і нації. Простежив їх вплив на формування громадянського суспільства, а також співпрацю з громадсько-політичними організаціями та партіями.

Важливою подією в науковому житті інститутської молоді стало проведення Радою молодих учених 8 грудня 2011 р. наукової конференції “Культурно-історичне середовище Львова XIX–XX століття”, яка об'єднала істориків, мовознавців, географів, філософів тощо. До участі в конференції зголосилися 22 молодих дослідника Львова та Києва, зокрема з Львівського національного університету імені Івана Франка, Української академії друкарства, Львівської національної музичної академії ім. М. Лисенка,

Львівського національного аграрного університету, Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова. 11 наукових працівників, аспірантів і здобувачів Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України також взяли активну участь у цьому заході.

Виголошені на конференції доповіді стосувалися як загальних, так і конкретних проблем, пов'язаних із суспільно-політичним і культурно-освітнім розвитком Львова ХІХ–ХХ ст. Доповідачі не оминули увагою й особливостей політичного, соціально-економічного життя міста, регіональних особливостей етнополітичних процесів, діяльності визначних постатей, роботи наукових інституцій, товариств, а також наукових контактів українських і польських істориків.

З великим інтересом учасники заслухали доповіді присвячені діяльності окремих українських учених. З-поміж них варто відзначити виступи Наталії Бенькалович “Громадсько-політична діяльність Миколи Устияновича в 1848–1850-х роках”, Наталії Булик “Антін Петрушевич у археологічному середовищі Львова другої половини ХІХ ст.”, Олени Томенюк “Юрій Полянський – професор Академічної гімназії у Львові” та Ірини Черевко “Незабутні імена української лексикографії. Лукія Гумецька”.

Науковою новизною позначені виступи Оксани Рудої “Українсько-польські відносини доби середньовіччя у працях Освальда Бальцера (1858–1933)” та Григорія Савчука “Захоплення Львова Казимиром ІІІ у польській історіографії (друга половина ХІХ – перша половина ХХ ст.)”, присвячені інтерпретації українсько-польських відносин у працях польських істориків ХІХ–ХХ ст.

Неабияке зацікавлення в учасників викликала доповідь Наталії Мисак з повсякденної історії. У своєму виступі “Побутові умови та щоденне життя української інтелігенції Львова наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст.” доповідачка представила побутові умови та щоденне життя української інтелігенції Львова наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. Акцентовано увагу на

взаємозв'язку матеріального становища і побутової сфери, основних формах дозвілля інтелектуальної еліти. Заслуговує на відзнаку повідомлення Наталії Колб “Львівське душпастирське середовище у 90-х роках ХІХ ст.: характеристика життя і діяльності верстви”, в якому основний акцент зроблено на характеристиці громадсько-політичної діяльності парафіяльного кліру, доповідка охопила ціле коло проблем: від окреслення ставлення священників і світських кіл до збереження за душпастирями ролі активних суспільних діячів до висвітлення роботи і внеску священників у розвиток найрізноманітніших ділянок національного життя українців краю.

З ґрунтовними науковими доповідями виступили Оксана Юрчук “Польськомовна рідкісна книга у фондах Львівського національного аграрного університету”, Іванна Черчович “Конструювання образу жінки українки у Львові на початку ХХ ст.”, Марія Войтович “Львів як центр досліджень культур шнурової кераміки на Прикарпатті у міжвоєнні роки”, Олег Сімків “Вплив Української Гельсінської спілки на формування громадянського суспільства”, Лариса Козак “Lux in tenebris: Діяльність Таємного університету у Львові”.

Важливе значення мали й інші доповіді та повідомлення виголошені на конференції. Всі учасники конференції відзначили високий рівень її організації і висловили подяку оргкомітету. За результатами роботи конференції заплановано до друку збірник наукових праць.

О. Руда